

Módszertan

Nemzetközi adatok

A kiadvány nemzetközi fejezetében szereplő, a távközlés- és az internetszolgáltatásokra vonatkozó magyarországi adatok a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által végzett nemzetközi adatszolgáltatás során átadott adatforrásaiból származnak. A fejezetben szereplő nemzetközi adatok a Nemzetközi Távközlési Egyesület (International Telecommunication Union, ITU) statisztikai adatbázisából származnak.

A nemzetközi kábeltelevíziós adatok forrása a Cable Europe publikációjából származik.

Makrogazdasági mutatók

A TEÁOR '08 szerint az Információ, kommunikáció ág szakágazatai:

5811	Könyvkiadás
5812	Címtárak, levelezőjegyzékek kiadása
5813	Napilapkiadás
5814	Folyóirat, időszaki kiadvány kiadása
5819	Egyéb kiadói tevékenység
5821	Számítógépes játék kiadása
5829	Egyéb szoftverkiadás
5911	Film-, videó-, televízióműsor-gyártás
5912	Film-, videógyártás, televíziós műsorfelvétel utómunkálatai
5913	Film-, videó- és televízióprogram terjesztése
5914	Filmvetítés
5920	Hangfelvétel készítése, kiadása
6010	Rádióműsor-szolgáltatás
6020	Televízióműsor összeállítása, szolgáltatása
6110	Vezetékes távközlés
6120	Vezeték nélküli távközlés
6130	Műholdas távközlés
6190	Egyéb távközlés
6201	Számítógépes programozás
6202	Információtechnológiai szaktanácsadás
6203	Számítógép-üzemeltetés
6209	Egyéb információtechnológiai szolgáltatás
6311	Adatfeldolgozási szolgáltatás
6312	Világhálóportál-szolgáltatás
6391	Hírügynökségi tevékenység
6399	M.n.s. egyéb információs szolgáltatás

Regisztrált gazdasági szervezet: a megfigyelés időpontjában jogilag – adminisztratív nyilvántartások szerint – létező egység, azaz adószámmal rendelkező gazdasági szervezet, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is.

Működő vállalkozás: egy adott évben működő vállalkozásnak tekintünk egy vállalkozást, ha az év folyamán volt árbevétele vagy foglalkoztatottja. A működő vállalkozások köre az adott évre vonatkozó

tényleges statisztikai és adóadatok alapján, mindig utólag, ezen adatok beérkezése után kerül megállapításra.

Bruttó hozzáadott érték: a bruttó hozzáadott érték alapján a bruttó kibocsátás (alapáron) és a folyó termelőfelhasználás (piaci beszerzési áron) különbsége.

Beruházások volumenindexe: a beruházási teljesítményérték tárgyidőszaki árszinten kifejezett, összehasonlító áras adataiból számított mutató.

Kutatás, fejlesztés: A kutatás és kísérleti fejlesztés olyan módszeresen folytatott alkotómunkát jelent, amely a meglévő ismeretanyag bővítésére szolgál – beleértve az emberről, a kultúráról és a társadalomról szerzett ismereteket is –, valamint arra, hogy ezt az ismeretanyagot új alkalmazások kidolgozására használják fel.

A kutatás és kísérleti fejlesztés jellemzői: az alkotás és az újdonság eleme; a tudományos módszerek alkalmazása; új ismeret létrehozása. Típusai: az alapkutatás, az alkalmazott kutatás és a kísérleti fejlesztés.

A KSH kutatásra, kísérleti fejlesztésre vonatkozó adatgyűjtése – a nemzetközi szervezetek ajánlásainak megfelelően – kiterjed mindazon szervezetekre (kutatóintézetek, költségvetési szervezetek, vállalkozások, felsőoktatási intézmények, illetve az ezekben működő tanszékek, klinikák, laboratóriumok), ahol kutatást, kísérleti fejlesztést végeznek.

K+F tényleges létszám: Azoknak a természetes személyeknek az állományi létszáma, akik a különböző szektorok kutatóhelyein K+F-tevékenységgel foglalkoznak, (kutató-fejlesztő, kutatási segédszemélyzet, egyéb fizikai és nem fizikai foglalkozású személyzet) függetlenül a kutatásra, kísérleti fejlesztésre fordított időtől.

K+F számított létszám: A K+F-tevékenységgel foglalkozó személyek tényleges létszáma a K+F-tevékenységre vetített, teljes munkaidőre átszámítva.

Kutatási, kísérleti fejlesztési ráfordítás: A K+F-költség és a K+F-beruházás áfa nélküli együttes összege, bármilyen hazai vagy külföldi forrásból származik, és függetlenül attól, hogy a pénzforrás eredetileg kutatásra, kísérleti fejlesztésre vagy más célra állt rendelkezésre.

A K+F-ráfordítások pénzügyi forrásai: A K+F pénzügyi források szerinti számbavétele azt részletezi, hogy a – nemzetgazdasági szintű – ráfordításoknak kik voltak a finanszírozói, illetve milyen pénzforrások felhasználására került sor.

A K+F-statisztikában az alábbi pénzügyi forrásokat különböztetjük meg:

- ✓ vállalkozások,
- ✓ állami költségvetés,
- ✓ egyéb hazai forrás (2006-tól nonprofit forrás),
- ✓ külföldi forrás.

Az IKT-szektor adatainak forrása:

Az adatgyűjtés 2012. tárgyévig alapvetően olyan integrált gazdaságstatisztikai kérdőívrendszer segítségével történt, amely a teljesítménymutatók mellett tartalmazott regiszter-, munkaügyi, és beruházási kérdéseket is. 2013. tárgyévtől az éves integrált kérdőívrendszer szétvált, ennek keretében külön kerülnek begyűjtésre a teljesítmény, a munkaügyi és a beruházási adatok. Az éves teljesítményadatokat az éves teljesítménystatisztikai kérdőívvel gyűjtjük. (2239 OSAP)

A nemzetgazdasági szintű adatok előállítására a teljes körű és mintavételes statisztikai adatgyűjtések és az adóadatok kombinációján alapul.

A) A teljes körű adatgyűjtések a legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozásokra vonatkoznak.
OSAP 2239: Éves teljesítménystatisztikai jelentés (TEÁOR'08: A-J, L-N, P-S nemzetgazdaság ágba sorolt gazdasági szervezetek)

OSAP 2157: Éves gazdaságstatisztikai jelentés a szakosodott egységekről (TEÁOR'08: A-J, L-N, P-S, gazdasági ágakból kijelölt szervezetek)

B) Mintavételes adatgyűjtésre az 1–4 főt foglalkoztató vállalkozások esetében kerül sor az alábbiak szerint:

Az 1–4 főt foglalkoztató vállalkozásoknak küldendő kérdőív:

1845: Éves gazdaságstatisztikai jelentés (F, G, H, I, J, L, M, N gazdasági ágakból kijelölt szervezetek)

C) Adminisztratív adatok átvétele: a társas vállalkozásokra, illetve az egyéni vállalkozásokra vonatkozó 8 típusú adóbevallás adatait átvesszük a NAV-tól. Ezeket az adóadatokat az adatok ellenőrzésére, pótlására és a becslések során segédváltozók képzéséhez használjuk fel.

Vonatkozási kör:

A vonatkozási körbe az Európai Bizottság éves gazdaság szerkezeti statisztikára vonatkozó 2009/250/EK rendelete alapján definiált működő szervezetek kerülnek be. Olyan szervezetek, ahol a vizsgált időszakban keletkezett árbevétel, vagy volt foglalkoztatottja. A működő vállalkozások köre az adott évre vonatkozó tényleges statisztikai és adóadatok alapján, mindig utólag kerül megállapításra, ezen adatok beérkezése után. Csak olyan vállalkozásokat vizsgálunk, akiknél a tevékenység és a székhely megyéje nem országhatáron kívüli.

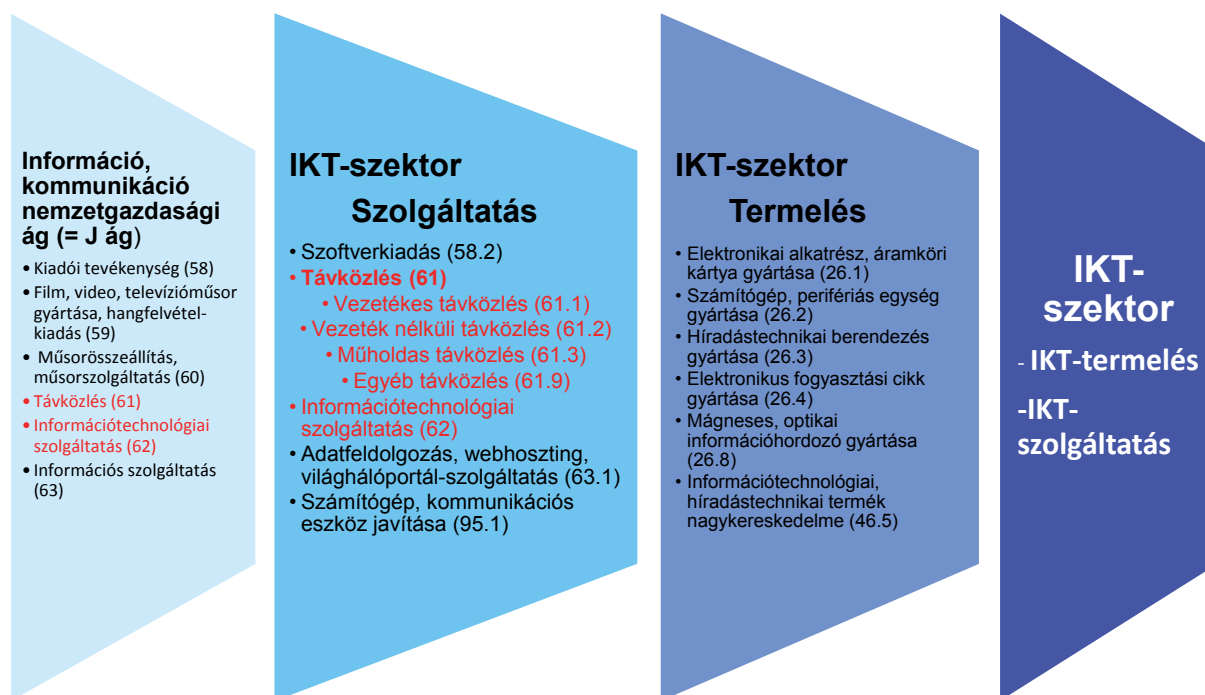
Az alvó (ideiglenesen nem működő) és az inaktív egységeket nem vesszük számításba.

A táblázatokban található 2015–2017. évi adatok véglegesek, a 2018. évi adatok előzetesek.

Az IKT-szektor tekintetében a megfigyelés a következő nemzetgazdasági alágazatokra terjed ki:

- 261= Elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása
- 262= Számítógép, perifériás egység gyártása
- 263= Híradástechnikai berendezés gyártása
- 264= Elektronikus fogyasztási cikk gyártása
- 268= Mágneses, optikai információhordozó gyártása
- 465= Információtechnológiai, híradástechnikai termék nagykereskedelme
- 582= Szoftverkiadás
- 611= Vezetékes távközlés
- 612= Vezeték nélküli távközlés
- 613= Műholdas távközlés
- 619= Egyéb távközlés
- 620= Információtechnológiai szolgáltatás
- 631= Adatfeldolgozás, webhoszting, világhálóportál-szolgáltatás
- 951= Számítógép, kommunikációs eszköz javítása

Az IKT-szektor és az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ág kapcsolata:

A kis- és középvállalkozások adatai:

A kkv-k meghatározása az új kkv módszertan szerint történt. A kkv fogalmát úgy kell meghatározni, hogy kizárólag a kis, független/önálló szervezetek essenek ebbe a körbe. Az új módszertan kidolgozásakor a következő szempontok mentén határoztuk meg a kkv-kört:

- 1) Létszám: azokat a szervezeteket vettük figyelembe, amelyek foglalkoztatotti létszáma legfeljebb 249 fő.
- 2) Pénzügyi kritériumok: a figyelembe vett vállalkozás árbevétele legfeljebb 50 millió euró, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió euró lehet.
- 3) Önállóság kritériuma: erre vonatkozóan a jelenleg hozzáférhető, alább részletezett adminisztratív információkat használtuk fel:
 - a) A jegyzett tőkével kapcsolatos adatok átvehetők a társasági adóbevallásból. A kkv-törvény 3. § (4) bekezdése szerinti 25%-ot elérő állami és/vagy önkormányzati tulajdoni hányaddal rendelkező, 250 fő alatti szervezeteket ez alapján kizártuk a kkv-körből.
 - b) Kizártuk azokat a szervezeteket is, amelyeknek állami vagy önkormányzati szerv a végső tulajdonosuk. A Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) folytatott egyeztetés alapján az Európai Parlament és a Tanács 549/2013/EU számú rendeletében foglaltaknak megfelelően (2.38 pont) felállított lista alapján ki tudtuk zárni a kkv-körből a kormányzat által irányított vállalatokat. Az MNB a lista összeállításakor azt vizsgálja, hogy az állam tulajdoni hányada 50% felett van-e az adott szervezet vonatkozásában. A listán szereplő cégek leányvállalatai szintén szerepelnek a listán, amennyiben esetükben is teljesül az 50% feletti kritérium.
 - c) Figyelembe vettük továbbá a '29-es számú társasági adóbevallásról a mikro-, kis-, illetve középvállalkozási státus besorolását (vagyis az arra vonatkozó információt, hogy az adott szervezet a kkv tv. alapján kkv-nak tekinti-e magát). Mivel a szervezetek általi önbesorolás nagy átfedést mutat a KSH által is potenciálisan kis- és középvállalkozásnak tekintett szervezetekkel, ezért az adóbevalláson szereplő státusbesorolást elfogadjuk. Azon

szervezeteket, amelyek a jelzett forrás szerint kkv-nak minősülnek, mi is kkv-nak tekintjük. Az üres kkv-státus besorolású (2014-ben mintegy 47 ezer) társas vállalkozásokat (akik magukat nem vallották kkv-körbe tartozónak), amelyek a rendelkezésre álló információk szerint potenciálisan kkv-knak tekinthetők, tovább vizsgáltuk a cégbíróságtól származó kapcsolati adatok felhasználásával.

d) Kis- és középvállalkozásnak tekintjük azokat a gazdasági szervezeteket, amelyek nem tagjai vállalatcsoportoknak, mivel a cégbíróságtól származó közhiteles adminisztratív kapcsolati adatokban nincs nyilvántartva, hogy más gazdasági szervezet irányítása alatt állnának.

e) Jelenleg azokról a külföldi székhelyű szervezetekről, amelyek hazai kisszervezetekhez kapcsolódnak, nem rendelkezünk egzakt, adminisztratív, vagy más forrásból származó megfelelő információval a konszolidált értékek meghatározásához, ezért – következő lépésként – a külföldi kapcsolattal rendelkező szervezeteket kizártuk a kkv-körből.

f) Az adminisztratív kapcsolati adatok alapján vállalatcsoportokat alakítottunk ki, amelyeknél az egyes vállalkozások létszám-, árbevétel-, mérlegfőösszeg-, jegyzett tőke- és központi kormányzat és a helyi önkormányzat által birtokolt jegyzett tőke értékét konszolidáltuk. Az egymáshoz kapcsolódó (külföldi kapcsolattal nem rendelkező) potenciális kkv-k konszolidált adatainak további vizsgálata alapján megállapítottuk, hogy melyek azok a belföldi vállalatcsoportok, amelyek ezek alapján kkv-nak minősülnek, illetve melyeket szükséges kizárni a kkv-körből.

A kkv-körön belül az alábbi megbontást alkalmaztuk:

1) mikrovállalkozás:

a) 0–9 fő maximum, 2 millió euró árbevételig és maximum 2 millió euró mérlegfőösszegig;

2) kisvállalkozás:

a) 0–9 fő, ahol az árbevétel és/vagy mérlegfőösszeg 2 és 10 millió euró között van (de egyik mutató értéke se haladja meg a 10 millió eurót),

b) 10–49 fő, maximum 10 millió árbevételig és maximum 10 millió euró mérlegfőösszegig;

3) középvállalkozás:

a) 0–49 fő és 10–50 millió euró árbevétel vagy 10–43 millió euró mérlegfőösszeg között van;

b) 50–249 fő, 50 millió euró árbevételig vagy 43 millió euró mérlegfőösszegig.”

Tulajdonosi szerkezet:

Az IKT-szektor tulajdonosi szerkezetének meghatározásakor a külföldi, illetve a hazai tulajdonban lévő vállalkozásokat különböztettük meg. Azok a szervezetek kerültek a külföldi tulajdonúak közé, amelyek élő kapcsolattal rendelkeztek, végső tulajdonosuk, pedig egy külföldi szervezet volt.

Regionális bontás:

A regionális bontású táblák esetében, az új, 2018. január 1-jén érvénybe lépett NUTS 2 szerinti régiós bontást használtuk.

Az eddig Közép-Magyarország régiót alkotó Budapest, illetve Pest megye adatait, tehát már külön adtuk meg. Az általunk használt régiós bontás ezek alapján a következő volt:

- Budapest
- Dél-Alföld
- Dél-Dunántúl
- Észak-Alföld
- Észak-Magyarország
- Közép-Dunántúl
- Nyugat-Dunántúl
- Pest.

A mutatók tartalma:

Nettó árbevétel: Az árbevétel magában foglalja a megfigyelési egység által a referencia-időszakban számlázott teljes forgalmat, és ez megfelel egy harmadik félnek teljesített áruszállítások vagy szolgáltatások piaci értékesítésének.

Az árbevétel magában foglal minden, az egység által számlázott árut és a szolgáltatást érintő illetéket és adót, a hozzáadottérték-adó (HÉA) jellegű adók kivételével. Magában foglalja a vevőre terhelt összes egyéb díjat (szállítás, csomagolás stb.) még akkor is, ha e díjakat a számlán külön feltüntetik.

Bruttó tárgyi eszköz beruházása: A referenciaidőszak alatt a tárgyi eszközökbe történő bruttó beruházás. Magában foglalja az új és már meglévő tárgyi tőkejavakat, amelyeket akár harmadik féltől vásároltak, akár pénzügyi lízingszerződés szerint szereztek be, akár saját felhasználásra gyártottak, és amelynek hasznos élettartama több mint egy év, beleértve a nem termelt tárgyi eszközöket, mint például a föld.

Szintén ide tartozik minden olyan kiegészítés, átalakítás, javítás és felújítás, amely a tőkejavak élettartamát meghosszabbítja vagy termelékenységét megnöveli.

Változatlan formában történő újraeladás céljából beszerzett áruk és szolgáltatások:

A viszonteladás céljából történő beszerzés az áruk olyan célból történő beszerzése, hogy azokat további feldolgozás nélkül egy harmadik félnek újból eladják. Tartalmazza az eladott áruk beszerzési értékét (ELABÉ), az eladott (közvetített) szolgáltatások értéket, és az árukészletek állományváltozását.

Áruk és szolgáltatások összes beszerzése: A termékek és szolgáltatások beszerzése magában foglalja az összes beszerzett áru és szolgáltatás értékét, amelyet az elszámolási időszakban szereznek be viszonteladás vagy a termelési folyamatban történő felhasználás érdekében, kivéve azokat a tőkejavakat, amelyek fogyasztását értékcsökkenési leírásként könyvelik el. A szóban forgó áruk és szolgáltatások eladhatók további átalakítással vagy anélkül, teljes egészében felhasználhatók a termelési folyamatban vagy végül készletezhetők.

Ezekhez a beszerzésekhez tartoznak azok az anyagok, amelyek közvetlenül a gyártott termékekbe kerülnek, illetve a nem tőkésített kis értékű tárgyi eszközök és berendezések. Szintén ide tartozik a segédanyagok, valamint az energiatermékek értéke. Ehhez a változóhoz tartoznak az egység által a tőkejavak gyártásához készített anyagok beszerzései.

A referenciaidőszakban kifizetett szolgáltatások szintén ide tartoznak. Ez az adat tartalmaz minden, az egység javára, harmadik fél által elvégzett munkáért folyósított kifizetést. Az áruk és szolgáltatások beszerzéseit piaci beszerzési áron értékelik.

Termelési érték:

- + igénybe vett szolgáltatások értéke
- + termék és termelési támogatások
- anyag és energia költség
- termék és termelési adók
- egyéb ráfordításként elszámolt jövedéki adók

Bruttó hazai termék (GDP): termelési oldalról számítva egyenlő az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek (azaz a kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbségeinek) és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékadók és -támogatások egyenlegének összegével. E meghatározás jelen formájában 1995 évtől kezdődően érvényes.

Bruttó hozzáadott érték, alapáron:

- + kibocsátás (alapáron)
- folyó termelőfelhasználás (piaci beszerzési áron)

Kibocsátás: az adott gazdasági egység által más, a termelő és szolgáltató gazdasági egységen kívüli egységek számára előállított, valamint a saját végső fogyasztásra kerülő termékek és szolgáltatások összessége. A kibocsátást a nemzeti számlák alapáron értékelik.

Folyó termelőfelhasználás: a termelési folyamat során az elszámolási időszakban más termelőegységtől vásárolt termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket új termékek és szolgáltatások előállításához használnak fel. Az állóeszközök értékcsökkenése azonban nem része a folyó termelőfelhasználásnak. A folyó termelőfelhasználás értékelése piaci beszerzési áron történik.

Bruttó működési eredmény: A bruttó működési eredmény a működési tevékenység által létrehozott többlet, miután a munkaerőtényező-ráfordítást ellentételezték. A tényezőkölségen számított hozzáadott érték és a személyi jellegű kifizetések különbözeteként számítható.

Saját tőke: A saját tőke olyan saját forrás, melyet a tulajdonos vagy tulajdonosok korlátozás nélkül a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak. Összetevői a jegyzett tőke, a tőketartalék, a lekötött tartalék, az eredménytartalék, az értékelési tartalék és a tárgyévi adózott eredmény.

Befektetett eszközök értéke: A befektetett eszközök olyan eszközök, melyek a vállalkozás tevékenységét, működését tartósan – egy évnél hosszabb ideig – szolgálják. A befektetett eszközök tartalmazzák az immateriális javakat, a tárgyi eszközöket és a befektetett pénzügyi eszközöket.

Személyi jellegű ráfordítások: Ilyen ráfordítások a bérköltség, a személyi jellegű egyéb kifizetések és a bérjárulékok.

Szervezet tevékenységében résztvevők száma: A foglalkoztatottak száma (szervezet tevékenységében résztvevők) azon személyek összlétszáma, akik a megfigyelt egységben dolgoznak. Az alkalmazásban állók, a munkaszerződés szerint havi átlagban 60 munkaóránál

rövidebb munkaidőben foglalkoztatottak, valamint a szervezet tevékenységében aktívan résztvevő egyéb foglalkoztatottak (beleértve a dolgozó tulajdonosokat, a rendszeresen az egységben dolgozó társtulajdonosokat és a fizetés nélkül dolgozó segítő családtagokat) tartoznak ide. Beleértve azokat is, akik az egységen kívül dolgoznak, de az egységhez tartoznak, illetve onnan kapnak bért (pl. betegállomány, fizetett szabadság vagy rendkívüli szabadság miatt távol lévők, sztrájkolók). Ide tartoznak a részmunkaidőben foglalkoztatottak, valamint a bérlistán szereplő időnyomunkások, gyakornokok és bedolgozók.¹

Munkaügyi adatok

A digitális gazdaságba azon területeket értjük bele, amelyek döntő hányadában digitális termékek vagy szolgáltatások előállítása folyik. A digitális területek meghatározása két irányból történhet, egyrészt ágazati oldalról közelítve, vagyis a munkáltató vállalkozás gazdasági tevékenységét vizsgálva. Másrészt foglalkozási oldalról, vagyis a munkavállaló által végzett feladatokat nézve. Ennek kapcsán három fogalmat kell elkülönítenünk.

1. digitális foglalkozások
2. IKT-szektor (EU)
3. digitális gazdaság

A digitális foglalkozások

Azok a foglalkozások tartoznak ide, amelyekben a feladatok elvégzéséhez nagy arányban szükség van a digitális gazdasággal összefüggő tudásra, készségekre. A digitális termeléssel közvetlenül összefüggő tevékenységet végeznek, függetlenül attól, hogy a munkáltatójuk milyen ágazatban működik. A digitális foglalkozások körének meghatározásánál a KSH szakértőinek javaslatai mellett figyelembe vettük egyéb hazai és külföldi gyakorlatok tapasztalatait, eredményeit. Ezek alapján az alábbi foglalkozásokat tekintjük a digitális fejlesztés és innováció, valamint exportképes digitális termék- vagy szolgáltatás-előállítás, értékesítés stb. szempontjából relevánsnak.

4 számjegyű FEOR-kód	Digitális foglalkozások megnevezése
1322	Informatikai és telekommunikációs tevékenységet folytató egység vezetője
2123	Telekommunikációs mérnök
2135	Földmérő és térinformatikus
2136	Grafikus és multimédia-tervező
2141	Rendszerelemző (informatikai)
2142	Szoftverfejlesztő
2143	Hálózat- és multimédia-fejlesztő
2144	Alkalmazásprogramozó
2149	Egyéb szoftver- és alkalmazásfejlesztő, -elemző
2151	Adatbázis-tervező és -üzemeltető
2152	Rendszergazda

¹ A foglalkoztatottak létszámában nem szerepel az egységhez más gazdasági szervezetek által kiközvetített munkaerő, a megfigyelt egységnél más gazdasági szervezetek nevében javítási és karbantartási munkát végzők. A fizetés nélkül dolgozó, segítő családtagok olyan személyek, akik az egység tulajdonosával együtt élnek és rendszeresen munkát végeznek az egység számára, de nincs munkaszerződésük, és a végzett munkájukért nem kapnak fizetést. Ez azokra korlátozódik, akik más egység – mint fő munkahelyük – bérlistáján nem szerepelnek.

2153	Számítógép-hálózati elemző, üzemeltető
2159	Egyéb adatbázis- és hálózati elemző, üzemeltető
2495	Informatikatanár (iskolarendszeren kívül)
3136	Műszaki rajzoló, szerkesztő
3141	Informatikai és kommunikációs rendszereket kezelő technikus
3142	Informatikai és kommunikációs rendszerek felhasználóit támogató technikus
3143	Számítógéphálózat- és rendszertechnikus
3144	Webrendszer- (hálózati) technikus
3145	Műsorszóró és audiovizuális technikus
3146	Telekommunikációs technikus
7342	Informatikai és telekommunikációs berendezések műszerésze, javítója

További lehetséges kutatási irány a digitális foglalkozásúak körének pontosítását illetően:

- A végzettség felől meghatározni egy potenciális, hasznosítható tudással, képzettséggel rendelkező csoportot.
- Foglalkozások iskolai végzettség, valamint képzési szakirány szerinti elemzése.
- Foglalkozások részletes munkaköri elemzése.

Az IKT-szektorban foglalkoztatottak

Azok a foglalkoztatottak tartoznak ide, akik a digitális szektorban dolgoznak (bármilyen foglalkozásban/munkakörben), hiszen a digitális termék vagy szolgáltatás előállításához a folyamatban résztvevők valamennyien hozzájárulnak. A digitális szektor meghatározásánál a kiindulópontot az információs, kommunikációs technológiai (IKT) ágazatok lehatárolása jelentette, az Eurostat definíciója alapján a fentiekkel megegyezően.

Digitális gazdaság – Foglalkoztatottakra vonatkozóan

Azokat tekintjük a digitális gazdaságban foglalkoztatottnak, akik vagy digitális foglalkozásban vagy az IKT-szektorban dolgoznak. A második munkaként végzett tevékenységet is figyelembe véve kapjuk az állások számát.

Az eredmények értékelésénél figyelembe kell venni, hogy ezzel a módszerrel meghatározva a digitális gazdaságban foglalkoztatottnak egy jelentős része a digitális gazdasághoz csak közvetetten kapcsolódó feladatokat lát el, és olyan munkafolyamatokban vesz részt, amelyekben az előállított termék típusa nem digitális és a szükséges tudás sem digitálistechnológia-specifikus.

Termék-külkereskedelem

A KSH a **külkereskedelmi termékforgalom statisztikáját** az európai uniós jogszabályok által meghatározott módszertan szerint, a nemzetközi termékforgalmi statisztika megfigyelésére vonatkozó ENSZ-ajánlásokban közzétett alapelvek, fogalmak és meghatározások figyelembevételével készíti.

A külkereskedelmi termékforgalom megfigyelése az ország gazdasági területének határát átlépő termékek számbavételén alapul, azzal a megkötéssel, hogy az unión kívüli forgalomban – az aktív feldolgozás vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás miatt szállított termékek kivételével – vámraktárakba külföldről belépő, illetve onnan külföldre szállított termékek nem szerepelnek a statisztikában, a vámbelföld és a vámraktárak közötti forgalom azonban igen.

Az **uniós forgalomra** vonatkozóan a forgalmazó vállalatoktól kérdőíven begyűjtött adatok, míg az **unióon kívüli forgalom** tekintetében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámeljáráás keretében begyűjtött adatai állnak rendelkezésre.

Az uniós forgalom adatait a KSH nem teljeskörűen – küszöbértékek alkalmazásával – gyűjti be. Az adatszolgáltatási küszöböt el nem érő vállalkozások mentesülnek az adatszolgáltatási kötelezettség alól.

Magyarország külkereskedelmi forgalma az uniós és az unióon kívüli forgalom összege.

A külkereskedelmi termékforgalom értéke (határparitásos érték) behozatal esetében c.i.f., kivitel esetében f.o.b. paritáson kifejezett érték.

C.i.f.: a behozott termékek piaci értéke a magyar határon, beleértve a szállítással kapcsolatos összes költséget és a szállítás alatti biztosítást.

F.o.b.: a kivitt termékek piaci értéke a magyar határon, beleértve a termékeknek a határig történő szállításával kapcsolatban felmerülő szállítási és biztosítási költségeket.

Az alapadatok begyűjtése az EU-tagállamok számára kötelezően előírt vám- és külkereskedelem-statisztikai termékjegyzék, a Kombinált Nómenklátúra (KN) szerint valósul meg.

Az IKT-szektor exportja és importja

Az Európai Unió 2009/251/EK (SBS) rendelet 1. sz. mellékletének 1E (Speciális tevékenység aggregátumokra vonatkozó éves vállalkozási statisztika) adatsora meghatározza az IKT-eszközök gyártására és az IKT-szolgáltatásokra vonatkozó tevékenységi kódokat a Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszerében (TEÁOR). A 2013–2015. évekre összeállítottuk a rendelet által meghatározott alágazatok szerinti statisztikai főtevékenységekbe sorolt vállalkozások összes export- és import-, valamint az IKT-eszközökre vonatkozó termékforgalmi adatait.

IKT-termékek

Az IKT-termékeket a rendeletben meghatározott tevékenységi kódoknak a Termékek és Szolgáltatások Osztályozási Rendszerében (TESZOR) történő alkalmazásával definiáltuk. Ezt követően a Kombinált Nómenklátúra szerint gyűjtött külkereskedelmi termékforgalmi adatokból a KN–CPA fordítókulcsok alapján történt az adatok összeállítása (a TESZOR az EU tevékenység szerinti termékosztályozásának, a CPA (Classification of Products by Activity) magyar nyelvű változata).² Az IKT-termékekre vonatkozóan – tudomásunk szerint – nincs uniós ajánlás. Így az IKT-szektor uniós definíciójából indultunk ki.

² Az alkalmazott KN–CPA fordítókulcsok megtalálhatóak:

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/reasons/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202013%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN ,

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/reasons/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202014%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN ,

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/reasons/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202015%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN).

A megfigyelt IKT-termékek TESZOR szerint (Részletesen lásd TESZOR'15)

- 26.1. Elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása,
- 26.2. Számítógép perifériás egység gyártása,
- 26.3. Híradástechnikai berendezés gyártása,
- 26.4. Elektronikus fogyasztási cikk gyártása,
- 26.8. Mágneses, optikai információhordozó gyártása.

Az export és import alakulása partnerország szerint:

Meghatározásra került a fent részletezett IKT-eszközök összes külkereskedelmi termékforgalmának partnerországonkénti bontása export- és importirányban külön-külön. Az export rendeltetési, az import feladóországok szerint szerepel.

A külkereskedelmi termékforgalomra bemutatott adatok nem tartalmazzák a magánszemélyek forgalmát, az európai uniós forgalomban az adatszolgáltatási küszöböt el nem érő vállalkozások forgalmát (100 millió forint), valamint az unión kívüli forgalomban a külföldi váamazonosítóval vámkezelt forgalmat. A fentiekben leírt módszertant követve a magyar adatok olyan részletezettségben kerültek leválogatásra és bemutatásra, amit a nyilvánosan hozzáférhető adatbázisok általában nem tartalmaznak, így nemzetközi összehasonlítás csak ezeknél aggregáltabb szintű adatokat felhasználva képzelhető el.

Szolgáltatás-külkereskedelem

A nemzetközi üzleti és szállítási szolgáltatások felmérése a **184/2005/EK.** az **555/2012/EU** és a **707/2009/EK** rendeletek alapján történik.

Az adatgyűjtés célja: az adatok biztosítása egyrészt a magyar makrostatisztikák összeállításához, másrészt az EU és a különböző nemzetközi szervezetek felé teljesítendő adatszolgáltatáshoz, illetve kereskedelempolitikai, piackutatási célokra.

Szolgáltatások külkereskedelmének minősül minden olyan magánjogi szerződésen alapuló ügylet, amelynek során egy ország rezidense nem rezidens részére szolgáltatást nyújt (export), illetve nem rezidensről szolgáltatást vesz igénybe (import). Rezidens: minden olyan természetes vagy jogi személy, akinek, vagy aminek a közvetlen gazdasági érdeke és tevékenysége tartósan – 1 évnél hosszabb ideig – Magyarország gazdasági területéhez kapcsolódik.

Az adatszolgáltatók: a megfigyelésbe bevont rezidens gazdasági, költségvetési, valamint nonprofit szervezetek (beleértve a képviselőket is), amelyek a szolgáltatásokat nem rezidenseknek nyújtották, illetve nem rezidensektől vették igénybe. Az adatszolgáltatási kötelezettség megállapítása a KSH regiszterében szereplő információk alapján történhet és független a gazdálkodási és a tulajdonformától.

A **szolgáltatások teljesítése** a rezidens és nem rezidens közötti szolgáltatás tranzakció lebonyolításának tényleges időpontja, azaz amikor a szolgáltatást nyújtották, illetve igénybe vették. Ez eltérhet a pénzügyi teljesítéstől.

Külkereskedelmi szolgáltatásforgalom értéke: a szolgáltatásoknak a számlán feltüntetett, forgalmi adó nélküli értéke. Amennyiben az ügylet devizában valósul meg, a forintra való átszámítás a teljesítés időpontjában érvényes hivatalos MNB-devizaárfolyam alapján történik.

Az adatszolgáltatás a kijelölt cégekre (negyedévente átlagosan 3500) nézve kötelező, gyakorisága negyedéves, megadása ezer forintban történik.

Tulajdonosi szerkezet: Az IKT-szektor tulajdonosi szerkezetének meghatározásakor a külföldi, illetve a hazai tulajdonban lévő vállalkozásokat különböztettünk meg. Azok a szervezetek kerültek a külföldi tulajdonúak közé, amelyek élő kapcsolattal rendelkeztek, végső tulajdonosuk, pedig egy külföldi szervezet volt. Az ismeretlen és nem besorolt vállalkozások az egyéb kategóriában vannak.

EBOPS: az Eurostat az OECD-vel és az IMF-fel közösen új nomenklátúra rendszert dolgozott ki a rezidensek (belföldiek) és nem rezidensek (külföldiek) közötti szolgáltatástranzakciók számbavételére.

Az alábbi EBOPS-okat szerepeltettük:

- **247: Távközlési szolgáltatások:** Ide tartozik a nem rezidensnek nyújtott, illetve nem rezidensstől igénybe vett hang, kép, adat, jel és egyéb információk továbbításával kapcsolatos szolgáltatások.

Nem rezidensnek nyújtott, illetve nem rezidensstől igénybe vett hang, kép, adat, jel és egyéb információk továbbításával kapcsolatos szolgáltatások.

Az információ továbbításának eszköze lehet: telefon, mobiltelefon, telex, távirat, rádió és televízió (kábel-, illetve földi sugárzású), műhold, elektronikus levél, fax, stb.

- nyilvános távbeszélő szolgáltatás,
- vezeték nélküli távközlési szolgáltatás (földfelszíni, nyálábolt, műholdas),
- osztott, illetve dedikált (magánhálózati) üzleti hálózati szolgáltatás,
- adathálózati szolgáltatás,
- internet-hozzáférés, -ellátás szolgáltatása,
- internetalapú távközlési szolgáltatások,
- egyéb távközlési szolgáltatás (televízióműsor-szórás, rádióműsor-szórás, összekapcsolási /távbeszélő, adatátviteli/ szolgáltatás, telex, távirat, telefax, telekonferencia),
- vezetékes műsorjelelosztás
- fenntartással kapcsolatos szolgáltatások.

Nem tartozik ide:

- a továbbított információ értéke (nem képezi részét a szolgáltatásnak!),
- (telefon)hálózat telepítése (250 vagy 251 Építési-szerelési szolgáltatások),
- adatbázis-szolgáltatások (890 Adatbázis-szolgáltatás, online kiadás),
- MNB R11 és R18-as adatszolgáltatásaiban jelentett jogvásárlások (MNB adatgyűjtés része).

- **263: Számítástechnikai szolgáltatások:** Ide tartozik az információtechnológiai szolgáltatás; adatfeldolgozás; webhoszting; világhálóportál-szolgáltatás; hardverrel, szoftverrel és adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások

Rezidens és nem rezidens közötti, hardverrel, szoftverrel és adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások, például:

- *egyedi (bármilyen formában kézbesített) szoftvertermék használatához kapcsolódó licenrdíj,*
- *egyedi szoftverek fejlesztése, gyártása, telepítése és dokumentálása,*
- *letöltött vagy más elektronikus formában (pl. ún. „dounge” adathordozón) kézbesített csomagolt (tömeggyártott) szoftvertermék (pl. vállalati szoftver, játékszoftver, egyéb alkalmazás), valamint egyéb letöltött tartalmak használatáért fizetett licenrdíj,*
- *fizikai hordozóeszközön (cd, dvd) átadott csomagolt (tömeggyártott) szoftvertermék (pl. vállalati szoftver, játékszoftver, egyéb alkalmazás) meghatározott időre szóló használatáért fizetett licenrdíj,*
- *számítógépes hardver és szoftver üzembe helyezése, beleértve a mainframeeket és a központi számítógépes egységeket,*
- *kiszervezett szolgáltatások felügyelete,*
- *hardver-szaktanácsadás (számítástechnikai erőforrások és berendezések gazdálkodásával, rendszerrel, rendszerbiztonsággal kapcsolatos tanácsadás)*
- *szoftver-szaktanácsadás,*
- *kivitelezéssel kapcsolatos szolgáltatások, tanácsadás,*
- *számítógép és perifériák karbantartása, javítása TESZOR’15 95.11,*
- *sérült szoftverek helyreállítása,*
- *használatkész rendszerek elemzése, tervezése, programozása (ideértve a honlapfejlesztést és -design-t is),*
- *rendszerkarbantartás és kapcsolódó szolgáltatások (például tanácsadás keretében tartott oktatás),*
- *adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások (például adatbevitel, táblázatkészítés, adatrögzítés, időmegosztásos alapon működő feldolgozás, weboldal-elhelyezéssel kapcsolatos szolgáltatások),*
- *speciális, megrendelőorientált számítástechnikai tanfolyamok TESZOR’15 85.59.12,*
- *webhoszting-szolgáltatás, internetes tárhely biztosítása.*

Nem tartozik ide:

- *fizikai hordozóeszközön (cd, dvd) átadott csomagolt (tömeggyártott és nem egyedi fejlesztésű) szoftvertermék értékesítése örökös használati joga (az áruforgalom része),*
- *szoftvertermék másolásához és/vagy terjesztéséhez kapcsolódó licenrdíjak (893 Szellemi tulajdon használatáért kapott/fizetett díjak),*
- *általános, nem vevőspecifikus (például Word, Excel) számítástechnikai tanfolyamok (895 Oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások),*
- *adatbázis-szolgáltatások (890 Adatbázis-szolgáltatás, online kiadás),*

- *internetes hirdetési hely és idő eladása (278 Hirdetés, piackutatás és közvélemény-kutatás),*
 - *számítástechnikai eszközök bérbeadása kezelőszemélyzet nélkül (272 Operatív lízing),*
 - *MNB R11 és R18-as adatszolgáltatásaiban jelentett jogvásárlások (MNB adatgyűjtés része).*
- **890: Adatbázis–szolgáltatás, online kiadás:** Ide tartozik a címtár; levelezőjegyzék kiadása; napilapkiadás; könyvtári, levéltári tevékenység
- Rezidens és nem rezidens közötti adatbázis-szolgáltatások, például:*
- *adatbázis-tervezés,*
 - *adattárolás,*
 - *adatok és adatbázisok (például címtárak és levelezési listák) terjesztése, amely történhet online, mágneses, optikai vagy nyomtatott eszközökön,*
 - *webes keresőportálok üzemeltetése TESZOR'15 63.12.10,*
 - *könyvtári és levéltári szolgáltatások,*
 - *letöltött tartalom (képek, szövegek, információk, elektronikus kiadványok stb.), amely nem szoftver, vagy audiovizuális termék,*
 - *közvetlen, kis tételben történő napilap- és folyóirat-előfizetés (levélben, elektronikus úton vagy egyéb módon),*
 - *előfizetés újságok, folyóiratok adatbázisára,*
 - *online napilap, folyóirat, időszaki kiadvány TESZOR'15 58.14.20,*
 - *online tartalom felnőtteknek (TESZOR'15 58.19.21), egyéb máshová nem sorolt online tartalom, például képek, szöveg, információk, elektronikus kiadványok (TESZOR'15 58.19.29).*
- Nem tartozik ide:*
- *nagy tételben történő napilap- és folyóirat-előfizetés (az áruforgalom része),*
 - *internetes hirdetési felület eladása (278 Hirdetés, piackutatás és közvélemény-kutatás).*

Bár az adatszolgáltatás a kijelölt cégekre kötelező érvényű, ennek számos cég nem tesz eleget a megadott határidőig, valamint a publikáció előtti negyedév zárásig. A hiányzó adatokat különböző eljárással pótoljuk, indokolt esetben szakértői becsléssel helyettesítjük a revízióig. Teljeskörűsítés során a mintából gyűjtött adatokat áfa, tao, illetve külső és belső információk alapján extrapoláljuk a teljes sokaságra. A szolgáltatás-külkereskedelem tekintetében egy adott év forgalmi adatait a negyedik negyedév publikálásakor, illetve egy évvel később is revideálják és a KSH újból publikálja.

Két esetet különítettünk el:

- 1) Minden jelentett adat a felsorolt három EBOPS-ra vetítve vállalati jellemzők szerint (Létszám-kategória, tulajdonosi szerkezet, IKT-szektor alágazati szerint, illetve országokra lebontva).
- 2) A táblázatban az összes olyan cég forgalma szerepel (minden szolgáltatás EBOPS), amelyek az IKT-szektorba tartoznak.

Távközlés, televízió- és kábeltelevízió-szolgáltatás

Fogalmak

Telefonhívás: a távbeszélő-állomásról kezdeményezett sikeres hívás.

Belföldi távolsági hívás: az egymástól I., II. és III. helyközi díjtávolságban lévő állomások országhatárt vagy a közcélú távbeszélő-hálózatot át nem lépő hívása. Az internet-behívószám (06-51) adatait külön kezeljük. A belföldi távolsági hívás tartalmazza a mobilhálózatba irányuló beszélgetéseket is.

Nemzetközi hívás: a szolgáltatók nemzetközi központjai által külföldre továbbított, belföldi eredetű hívás. A belföldről kezdeményezett külföldi hívás tartalmazza a mobilhálózatba irányuló beszélgetéseket is.

Helyi hívás: az ugyanabban a helyi hálózatban működő szolgáltatás-hozzáférési pontok egymás közötti, a helyi hálózatból ki nem lépő hívása.

VoIP-hívás: olyan hívás, amelyek esetén az előfizető részben vagy egészben IP-alapú hálózatokat vesz igénybe.

Távbeszélő fővonal: előfizetői szerződés alapján a ténylegesen üzemben lévő és az átmenetileg szünetelő egyéni és közületi (újabbban üzleti, intézményi) fővonalak, továbbá a bárki által igénybe vehető nyilvános állomások, valamint a távközlési szolgálat üzemi fővonalainak összessége. Tartalmazza az ISDN-csatornák számát is.

Egyéni fővonalak: egyéni előfizető az a természetes személy, aki úgy nyilatkozott, hogy gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül veszi igénybe az előfizetői szolgáltatást. Egyéni belépési és előfizetési díjat fizető előfizető használatában lévő fővonal.

Üzleti fővonalak: üzleti előfizető a gazdálkodó szervezet, költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, az egyesület, a köztestület, illetőleg az alapítvány. Üzleti, intézményi előfizetői használatban lévő, távbeszélő központba kapcsolt fővonal.

VoIP-hangcsatorna: IP-alapú hálózatokon megvalósított hangátviteli csatorna.

Mobil-előfizetés: az adott időszak utolsó napján működő, hívható SIM-kártyák száma.

Feltöltőkártyás mobil-előfizetés: a szolgáltatás összes díját az előfizető a feltöltési lehetőségek igénybevétele esetén előre fizeti, és a szolgáltatást ezen összeg keretéig veheti igénybe.

Havidíjas mobil-előfizetés: a szolgáltatás összes díját az előfizető utólag, a szolgáltató által kiállított számla alapján fizeti meg a szolgáltatónak.

Műsorcsomag: a kábeltelevíziós szolgáltatás értékesítési egysége, amelyért a szolgáltató díjat számít fel.

Hívásvégződtetés forgalmi szolgáltatás: hálózati szolgáltatás, a hívás továbbítása az összekapcsolási pontról a hívott előfizető hozzáférési pontjára. A táblázatokban közölt értékek lefedik a hármas tagolású megbontás (vezetékes, mobil- és nemzetközi hálózatok) szerinti forgalomhoz kapcsolódó szolgáltatások tényleges bevétel-, illetve költségadatait.

Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakás: olyan lakás, amelyben egy vagy több működő kábeltelevíziós hálózati végpont van, függetlenül attól, hogy a lakás tulajdonosa vagy bérlője a hálózat előfizetője.

Kábeltelevíziós hálózat: rádió- és televízióműsorok jeleinek elosztására szolgáló kábeles távközlőhálózat, a telekhatáron belüli rendszerrel együtt.

A hálózat nyomvonalhossza: A hálózat építményei nyomvonalán mért hossza, amelyben a kábelhálózat kábeleit fizikailag elhelyezkednek (alépítmény, oszlop...). Egy ilyen építményben egymás mellett több kábel is futhat.

A hálózat kábelhossza: a törzshálózat, a vonalhálózat és a házhálózat kábelhosszának összege.

Kábeltelevíziós szolgáltató: A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság nyilvántartásba vett és a KSH által az adatszolgáltatói körbe bevont vezetékes műsorelosztást végző szolgáltató.

Kábeltévé-előfizető: akiknek a tárgyév végén a kábeltévé-szolgáltatóval érvényes előfizetői szerződése van.

Analóg előfizetői csomag: hagyományos tévé-vevőkészülékek számára analóg jelátvitel útján történő műsorszolgáltatás.

Digitális előfizetői csomag: digitális átviteli közegen digitális jelfolyam fogadására képes tévékészülékek, illetve hagyományos tévékészülékekhez csatlakozó Set-Top-Box egységek számára nyújtott műsorszolgáltatás.

Vezetékes jelátviteli hálózat: kábeltélevíziós hálózatokon (KTV), valamint internetprotokollon keresztüli (IPTV) műsorterjesztés előfizetői szolgáltatás. Forrás: NMHH.

IPTV (Internet Protocol Television) átvitelére alkalmas hálózat: olyan digitális tévészolgáltatás, amelyet IP (internetprotokoll) használatának segítségével nyújtanak. Forrás: NMHH.

Kábeltévé-hálózat (HFC): a kábeltélevízió-hálózatok olyan vezetékes infrastruktúrát jelentenek, amelyek alkalmasak rádió- és televízió-műsorjelek elosztására az előfizetők számára. Forrás: NMHH.

Sugárzott jelátviteli hálózat: AM-Micro-jelátviteli technológiát, műholdas (SAT) jelátviteli technológiát, DVB-T-jelátviteli technológiát (digitális földfelszíni műsorszórás), DVB-H-jelátviteli technológiát használó előfizetések száma (digitális földfelszíni műsorszórás mobilkészülékekre).

Az adatok forrása

A 2018. évi és a korábbi adatok esetében az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében a KSH, illetve az Innovációs és Technológiai Minisztérium³ fejezetében kötelezően elrendelt éves és évközi adatgyűjtések, amelyek az ELEKTRA-rendszeren keresztül érkeznek be és kerülnek feldolgozásra a hivatalban:

- Távközlési és műsorszórási teljesítmények KSH OSAP 1639,
- A távközlési tevékenység berendezései és szolgáltatásai ITM OSAP 1708,
- Jelentés a kábeltélevíziós szolgáltatásról KSH OSAP 1620,
- Az internetszolgáltatás berendezései és szolgáltatásai ITM OSAP 1995,
- A postai, hírközlési, média és műsorszórási hatósági tevékenység ITM OSAP 1705,
- A hírközlési tevékenységet végző szervezetek gazdálkodását jellemző adatok (ITM OSAP 1957).

Az adatszolgáltatók köre

Vezetékes telefonvonalat biztosító távközlési- és mobiltelefon-szolgáltatást nyújtó szervezetek. Emellett olyan kábeltélevízió-szolgáltatást nyújtó szervezetek, amelyek műsorfelhasználó részére égi vagy földi műsorszóró vagy távközlési adók által sugárzott vagy kazettán rögzített televízióműsorok jeleinek a hálózat végpontjain bekapcsolt készülékeikhez történő eljuttatásával jelszolgáltatást nyújtanak.

A televíziószolgáltatásra vonatkozó adatok a Magyarországon szolgáltatást nyújtó rezidens vállalkozásoktól származnak.

Feldolgozás, számítás

³ A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) kormányrendelet 162.§ 1) c) bekezdése szerint a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium átnevezését követően Innovációs és Technológiai Minisztérium néven működik tovább.

- Az 1620-as kérdőív adatai összehasonlításra kerülnek az előző év adatával mind összesítve, mind egyedi szinten. Kiugró érték szűrésére is sor kerül, illetve a makrovalidálás során számított mutatókat is képezünk (pl. 100 lakosra jutó előfizetős szám).
- Az 1639-es és az 1708-as kérdőívek esetében előző időszakokkal is történik összesített, illetve adatszolgáltatói szintű összehasonlítás, valamint az 1639-es negyedéves adatgyűjtés esetében a korábbi év azonos negyedévével is.
- A vezetékes távközlésre vonatkozó adatok kismértékben eltérnek egymástól, mert különböző adatforrásokból származnak. (KSH OSAP 1639 Távközlési és műsorszórási teljesítmények, NFM OSAP 1708 A távközlési tevékenység berendezései és szolgáltatásai).

A szakstatisztika osztályozásai

Tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR'08), illetve a Termékek és szolgáltatások osztályozási rendszere (TESZOR'08).

Internetszolgáltatás (internet-előfizetések, internetszolgáltatók)

Fogalmak

Bérelt vonali szolgáltatás: olyan távközlési szolgáltatás, amelynek során a szolgáltató a felhasználó által kívánt szolgáltatás-hozzáférési pontokat (meghatározott, rögzített időtartamra összekötő, a felhasználó által kívánt tulajdonságú, a felhasználó részére kizárólagos használatra átengedett áramkörökön vagy virtuális áramkörszakaszokon) nyújt távközlési vagy más tevékenység céljából.

Internet-előfizetés: az internetszolgáltatóknál egy előfizetőnek számít a modemen keresztül előfizető magánszemély, de ugyanakkor egy előfizetőnek számít a bérelt vonali szolgáltatást igénybe vevő több száz főt foglalkoztató cég is.

Internet-előfizetők: az internetszolgáltatóknál egy előfizetőnek számít a modemen keresztül előfizető magánszemély, ugyanakkor egy előfizetőnek számít a bérelt vonali szolgáltatást igénybe vevő több száz főt foglalkoztató cég is.

ISDN-hálózati hozzáférési szolgáltatás: ISDN-hálózati hozzáférési szolgáltatás (Integrated Services Digital Network): az ISDN-hálózat és a szolgáltatást igénybe vevő ISDN-hálózaton keresztül történő elérésének biztosítása. Az ISDN-alapsebességű és primer sebességű szolgáltatás során a szolgáltató a forgalom céljaira 2, illetve 24 vagy 30, strukturált vagy nem strukturált, 64 kbit/sec átviteli sebességű, ISDN-protokoll szerint működő átviteli csatornát, jelzescsatornát, valamint a hálózathoz szolgáltatás-hozzáférési pontként történő csatlakozáshoz hálózatvégződő egységet biztosít.

Kábeltelevízió-hálózati internetelérés: kábeltelevíziós hálózaton megvalósított internetkapcsolat.

Modem: digitális jeleket analóg – telefonhálózatokon való átvitelhez – át- és visszaalakító hardvereszköz (MODulátor/DEMODulátor). Számítógépet telefonvonal segítségével összekötő vagy a számítógépbe bővítőkártyaként beszerelt berendezés.

Vezeték nélküli internet-hozzáférés: az interneten keresztüli kommunikációnak egy olyan típusa, amely rádió-, mikrohullámú vagy infravörös jelekkel valósul meg.

Mobilinternet-szolgáltatás: Olyan nyilvánosan elérhető szolgáltatás, amelynek igénybevételével e szolgáltatás nagy térben mozgó bármely előfizetője – a szolgáltató rádiótávközlő hálózatának végpontjához csatlakoztatott berendezésével – internetprotokollon a nyilvános internethálózattal kommunikálni képes. Tehát a mobilszolgáltatók által biztosított internetszolgáltatást nevezzük mobilinternet-szolgáltatásnak. A hazai szolgáltatók jelenlegi gyakorlatában a következő hozzáférési technológiákkal történik mobilinternet-szolgáltatása.

xDSL: a DSL egy technológia, amely nagy sebességű digitális kommunikációt tesz lehetővé normál rézvezetékes telefonvonalon keresztül. A DSL-betűszó előtt feltüntetett -x- jelzi, hogy tartalmazza az összes DSL-típusú csatlakozási lehetőségeket (pl. ADSL, SDSL, RADSL, HDSL, IDSL stb.).

Az adatok forrása

Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében a KSH, illetve az Innovációs és Technológiai Minisztérium fejezetében kötelezően elrendelt éves és évközi adatgyűjtések, amelyek az ELEKTRA-rendszeren keresztül érkeznek be és kerülnek feldolgozásra a statisztikai hivatalban:

- Az internetszolgáltatások negyedéves forgalmi adatai KSH OSAP 1760,
- Éves jelentés az internetszolgáltatásokról KSH OSAP 1789,
- Az internetszolgáltatás berendezései és szolgáltatásai ITM OSAP 1995.

Az adatszolgáltatók köre

Az internetszolgáltatásokat vizsgáló felmérés teljes körű, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság nyilvántartása szerinti, engedéllyel rendelkező vállalkozások képezik az adatszolgáltatásra kijelölt kört. Internetszolgáltatók azok a vállalkozások, amelyek a szerződésben megállapított díj ellenében internet-hozzáférési lehetőséget biztosítanak más vállalkozások, háztartások és magánszemélyek, nonprofit szervezetek és intézmények részére különböző csatlakozási lehetőségen keresztül.

Az internetszolgáltatásra vonatkozó adatok a Magyarországon szolgáltatást nyújtó rezidens vállalkozásoktól származnak.

Feldolgozás, számítás

- Az 1789-es éves kérdőív adatai összehasonlításra kerülnek az előző év adatával mind összesítve, mind egyedi szinten. A mikrovalidálás során a kiugró értékek szűrésére is sor kerül. Fajlagos mutatókat is képezünk (pl. ezer lakosra jutó előfizetős szám).
- A 1760-as negyedéves adatai is összehasonlításra kerülnek az éves 1789-es kérdőív adataival összesítve és egyedi szinten is.

A szakstatisztika osztályozásai

Szakágazat (2008-ig TEÁOR 03, 2009-től TEÁOR'08), az internetszolgáltatás megyénkénti megoszlása (megyekód), információs és kommunikációs szolgáltatások (2008-ig SZJ, 2009-től TESZOR), internet-előfizetés típusa.

A lakossági és az üzleti szektor adatai uniós szinten harmonizált adatgyűjtéseken alapulnak, ezáltal azonos módszertannal rendelkező, összehasonlítható nemzetközi adatokat is fel tudunk használni az elemzés készítésénél. A lakossági adatgyűjtésünk régiós, a vállalkozások használati szokásait vizsgáló adatgyűjtésünk megyei szinten is reprezentatív.

A vállalkozások IKT-eszköz használata

Az adatgyűjtés célja, kialakítása

A kiadványban szereplő adatok forrása az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) 1840-es számú, „Az információs és kommunikációs technológiák állományának minőségi és mennyiségi adatai” című adatgyűjtése.

A hazai felmérés kérdőíve az EU-ban alkalmazott modellkérdőívvel harmonizáltan került kialakításra. A kérdőív az információs társadalomra vonatkozó közösségi statisztikáról szóló 808/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelete alapján kötelező és tartalmában, módszertanában harmonizált felmérés. Az Eurostat által koordinált munkacsoport rendszerben került kialakításra és tartalma közös megegyezés alapján évente kerül aktualizálásra.

A megfigyelés célja a gazdasági szervezetek birtokában lévő információs és kommunikációs technológiák és eszközök állományának, azok felhasználásának, valamint ezeken keresztül az elektronikus kereskedelem magyarországi helyzetének monitorozása.

Az adatgyűjtés lefedettsége

Tevékenységszinten az adatgyűjtés lefedettsége teljesen megfelel az Európai Unió követelményeinek.

A megfigyelt nemzetgazdasági ágak **TEÁOR'08** szerint a *feldolgozóipar, a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés, az építőipar, a kereskedelem, gépjárműjavítás, a szállítás, a raktározás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, az információ, kommunikáció, az ingatlanügyletek, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység* ágakat figyeljük meg.

A *mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, a halgazdálkodás, a bányászat, az oktatás, és az egészségügyi, szociális ellátás, és a pénzügyi, biztosítási tevékenység* nemzetgazdasági ágak nem képezik a megfigyelés tárgyát.

A hazai adatok teljes mértékben összehasonlíthatóak az EU-tagországok adataival.

Földrajzilag Magyarország egészére kiterjed az adatgyűjtés.

Megfigyelési egység: a megfigyelésbe bevont több mint 10 főt foglalkoztató gazdasági szervezetek. Az ennél kisebb létszámú szervezetek nem kerültek bele a megfigyelésbe.

A megfigyelés jellemzői

A hazai adatgyűjtés kérdőíve az EU-ban alkalmazott modellkérdőívvel harmonizáltan került kialakításra.

A gazdasági szervezetek IKT-használatának bemutatása az 1840-es nyilvántartási számú, „Az információs és kommunikációs technológiák állományának minőségi és mennyiségi adatai” című kérdőíve alapján történik. Az Európai Unió Statisztikai Hivatala (továbbiakban: Eurostat) modellkérdőívével összhangban az OSAP 1840 számú kérdőív is változott.

A kérdőív és a kitöltési útmutató elérhetők a KSH honlapjáról.

<http://www.ksh.hu/docs/hun/info/02osap/2018/kerdoiv/k181840.pdf>

A kérdőív az Eurostat modellkérdőívének megfelelően 2018-ról, illetve 2017-ről szóló kérdéseket egyaránt tartalmaz. Az IKT-használat adatai 2018-ra, az állományi adatok a 2017. december 31-i állapotra, az elektronikus kereskedelemre vonatkozó adatok 2017-re vonatkoznak. Ez a táblázatoknál a megfelelő helyen jelölésre került. A táblázatokban az adott kérdésnek megfelelő vonatkozási idő szerepel, de mindegyik a 2018. évi felmérésből származik.

A mintavétel

A mintába bevont 6971 vállalkozás a teljes sokaság 21,1%-a.

A minta kiválasztása rétegzett mintavétellel, az alábbi rétegeképző szempontok figyelembevételével történt.

A 10–19 fő, a 20–49 fő, az 50–99 fő, a 100–149 fő, a 150–199 fő, a 200–249 fő, a 250–299 fő, a 300–499 fő, az 500–999 fő, az 1000–1999 fő, a 2000–4999 fő, az 5000 fő feletti létszám-kategóriákat külön rétegeként kezeltük. Megkülönböztettük Budapestet és az ország többi régióját. A becslések nem valamennyi rétegre, hanem csak összevont ágazatokra és létszám-kategóriákra készültek.

Az egyes rétegekre a mintavételt úgy hajtottuk végre, hogy a szervezetek mindegyikéhez rétegenként véletlen számot rendeltünk, majd a szervezeteket a véletlen számok nagysága szerint csökkenő sorba rendeztük. Az ilyen módon sorba rendezett szervezetek közül rétegenként az elsőket választottuk a mintába, amelybe a fenti eljárással 6971 vállalkozás került.

A kérdőívek a KSH-ELEKTRA rendszerén keresztül érkeztek be. A válaszolási arány 95,8%-os volt.

A háztartások IKT-eszköz használata

Az adatgyűjtés célja, kialakítása

A kiadványban szereplő adatok forrása az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) 2003-as számú, „Felmérés a háztartások információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközhasználatáról” című önkéntes lakossági adatgyűjtése. A megfigyelés célja magán-személyek és háztartások IKT-eszközökhöz való hozzáféréseinek és eszközhasználatának mérése, a fejlődés irányainak megfigyelése.

A hazai felmérés kérdőíve az EU-ban alkalmazott modellkérdőívvel harmonizáltan került kialakításra. A kérdőív az információs társadalomra vonatkozó közösségi statisztikáról szóló 808/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelete alapján kötelező és tartalmában, módszertanában harmonizált felmérés. Az Eurostat által koordinált munkacsoportrendszerben került kialakításra és tartalma közös megegyezés alapján évente kerül aktualizálásra.

Az IKT-eszközökkel való ellátottságra vonatkozó adatok és megállapítások értelmezéséhez fontos változás 2014-től, hogy a kérdőív már csak az internet- és szélessávúinternet-ellátottságot méri közvetlenül.

A kiadvány adatainak értelmezése tekintetében fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet az EU-modellkérdőívben történt 2014. évi módszertani változásra, amelynek során az internetkapcsolati típusoknál változott az egyes típusok tartalma, így az előző évvel való összehasonlítás csak korlátok között lehetséges, a tartalomváltozás torzító hatása miatt. A tartalmi változások lényege, hogy 2014-től az egyéb szélessávú kategóriából két addigi elem átkerült a DSL kapcsolati típusba, így annak tartalma bővült „Helyhez kötött szélessávú kapcsolat” lett. A DSL mellett idekerült az összes helyhez kötött vezetékes (kábel, LAN, optikai, ethernet, PLC, műholdas, wifi) és vezeték nélküli (műholdas, nyilvános wifi) kapcsolattípus is. Az egyéb szélessávú kapcsolatból ugyanakkor kikerült a fenti két elem, a kategória tartalmilag szűkült szélessávú mobilkapcsolatokra.

Az elemzés döntően a tényleges 3 hónapon belüli számítógép- és internethasználatra vonatkozik. A kiadványban a tényleges jelző nélkül mindig a három hónapon belüli internethasználat értendő. A szövegben jeleztük, amikor az egyéb használati kategóriákra vonatkozik az elemzés.

A területi bontású tábláknál a népesség régiók közti egyenlőtlen eloszlásának kiszűrésére minden régió esetében az adott régió összesen adatait használtuk viszonyítási alapul.

Az adatgyűjtés lefedettsége

A felvétel az Eurostat módszertani előírásainak megfelelően azokra a magyarországi háztartásokra terjed ki, amelyeknek legalább egy 16–74 év közötti életkorú tagja van, illetve bizonyos kérdéscsoportoknál, a háztartás egy-egy 16–74 év közötti tagjára.

A KSH 2014 decemberéig a 2001. évi népszámlálásból kialakított és továbbvezetett népességszámot használta sarokszámként a lakossági felvételek, így a „Felmérés a háztartások információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközhasználatáról” című (OSAP 2003) önkéntes lakossági adatgyűjtése teljeskörűsítéséhez is. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a 2011. október 1-jei időpontra kialakított lakossági felvételekhez használt sarokszámok azonban eltértek a továbbvezetett népességszámtól, ami a lakossági felvételek újrasúlyozását, revízióját tette szükségessé. A revízió kiterjedt az összes rendszeres lakossági felvételre, a 2011 októberétől publikált időszakokra vonatkozóan. A 2006 és 2011 közötti időszekekre a 2011. évi népszámlálást is figyelembe vevő korrigált népességszámot tartalmazó új sarokszámrendszer készült, amelynek segítségével a lakossági felvételek mintáit erre az időszekekre is újra kellett súlyozni. A kiadványunkban publikált adatok a KSH lakossági felvételeinek nagyrevíziója okán, a 2011. évi népszámlálás szerinti új sarokszámok alapján kerültek teljeskörűsítésre és ennek megfelelően a korábbi évek adatait is eszerint dolgoztuk fel újra. Az új sarokszámok kialakításának módszertanát „A lakossági felvételek nagyrevíziója – A 2011. évi népszámlálás szerinti új sarokszámok” című KSH-kiadvány ismerteti részletesen.

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/modsz/lakossagi_felvetelek.pdf

A megfigyelés jellemzői

Földrajzi értelemben a felvétel kiterjed Magyarország egész területére, illetve a területén élő háztartásokra és magánszemélyekre.

Megfigyelési egység: a legalább egy 16–74 éves korú taggal rendelkező háztartások és azon belül háztartásonként egy, 16–74 éves személy.

A mintavétel felvételi kerete: A 2011-es népszámlálási címállományra épülő és az építési- és bontási jelentésekkel folyamatosan frissülő címregiszter adja a felvételi (mintavételi) keretet.

Adatszolgáltatók kiválasztása: a KSH általános lakossági mintavételi eljárása szerint: önreprezentáló és nem önreprezentáló települések mintája, kiegészülve a közigazgatási határok (megyék–fővárosi kerületek) és településnagyság-kategóriák szerinti rétegzéssel és a lakások véletlen szisztematikus kiválasztásához alkalmazott implicit rétegzéssel.

Mintanagyság: 10 000 háztartás

Rotáció: a mintába került háztartások 25%-a évente cserélődik.

A felvétel címe: Felmérés a háztartások információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközhasználatáról (**OSAP 2003**)

Az adatgyűjtés típusa: önkéntes

Módja: a kérdezőbiztos által történő személyes interjú laptop használatával.

A felvétel eszmei időpontja: 2018. április 1. 0:00 óra. Ha a kérdésre a választ a megelőző 3, illetve 12 hónapra vonatkozik, akkor az időtartamot ettől az időponttól kell visszaszámítani.

Felvételi időszak: 2018. május 2–31.